

תוכן עניינים

2	מבוא	1.
4	מושגי יסוד	2.
4	עיגון האישה - "עיגונא דעיתתא"	2.1
4	"גט או ספר כריתות"	2.2
5	"מעוכבת גט"	2.3
5	"גט מעושה"	2.4
6	מימדי תופעת העגינות ומסורבות הגט	3.
9	אמצעי הכפייה	4.
11	פיצוי נזיקי למסורבי גט	5.
11	עילת תביעה נולדה	5.1
12	הרחבת ההלכה	5.2
13	תגובות מן התקשורת והאקדמיה	5.3
16	התייחסות בתי הדין הרבניים לתביעות נזיקיות של מסורבות גט	6.
16	הצגת הפסיקה	6.1
21	ניתוח ראשוני של עמדת בתי הדין הרבניים	6.2
22	התמונה המלאה	6.3
22	הקושי	6.3.1
22	ניסיון ליישוב הקושי	6.3.2
25	מסקנות והרהורים	7.
25	סיכום	7.1
26	מסקנות והרהורים	7.2
27	סוף דבר	8.
27	תפילה לעגונות	9.

1. מבוא

מערכת דיני המשפחה והמעמד האישי במדינת ישראל מוסדרת בחקיקה ענפה ורחבת היקף ומטרתה הינה להסדיר בהתאם לחוק את מצבו ומעמדו המשפחתי והאזרחי של האדם בישראל. במסגרת זו, מוסדרים נושאים רבים ומגוונים וביניהם נישואין וקידושין, גירושין, מזונות, משמורת ילדים, אבהות / אמהות, חלוקת רכוש בין בני זוג, נישואין אזרחיים, אימוץ, צוואות וירושות, סכסוכים במשפחה ועוד כהנה וכהנה נושאים הנוגעים לחיי הפרט.

ייחודה של מערכת דיני המשפחה בישראל נעוצה בכך שהיא כוללת מערכת אזרחית ומערכת דתית הפועלות במקביל, זאת כתוצאה מן העובדה שהצדדים נשלטים ע"י עיקרון הדין האישי.

מערכת המשפט האזרחית כוללת את **בתי המשפט לענייני משפחה** אשר הינם למעשה בתי משפט השלום, היושבים כבתי משפט לענייני משפחה על פי חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 בעוד לצידה כוללת מערכת המשפט הדתית את **בתי הדין הרבניים** היונקים את סמכותם בעיקר מכוח חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.²

עיקרון ההפרדה הנ"ל הינו תולדה של המצב שהיה קיים תחת האימפריה העות'מאנית ואשר אומץ לאחר מכן ע"י שיטת המשפט המנדטורית. יוער כי מדינת ישראל הינה בין היחידות בעולם בה מונהג עיקרון הדין האישי (מדינות נוספות הינן הודו, פקיסטן, הפיליפינים ומצרים אם כי באופן חלקי).³ החוקים העיקריים הרלבנטיים החולשים על מוסדות השיפוט הנ"ל ומסדירים את תחום הסמכויות של מוסדות אלה ומערכת היחסים ביניהם הינם רבים וביניהם ניתן למצוא את חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953,⁴ (להלן: "**חוק השיפוט**"), חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ה-1995⁵ (להלן: "**חוק הסנקציות**"), חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995,⁶ חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959,⁷ חוק שיפוט בענייני התרת

¹ ס"ח 1507

² ס"ח 134

³ ר' בעניין זה ד"ר רות הלפרין-קדרי "**מבוא לנושא השיפוט והמשפט בתחום דיני המשפחה בישראל**" demo.ort.org.il/clickit2/files/forums/359654676/120868659.do

⁴ ר' ה"ש 2

⁵ ס"ח 1507

⁶ ס"ח 1537

⁷ ס"ח 276

נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969⁸, חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות

ודרכי דיון), תשט"ז-1956⁹ ועוד חוקים רבים אשר קצרה היריעה מלפרט במעמד זה.

בתי המשפט לענייני משפחה דנים בדיני משפחה – קרי ענייני מעמד אישי וזכויות וחובות הנובעים מן המעמד האישי ובסמכותם לתת פתרון כולל לבעיות המתעוררות בעת סכסוך משפחתי, הכוללות נושאים כלכליים, הסדרי גירושין, הסדרי ראייה ועוד. "סכסוך משפחתי" מתייחס לבני משפחה מדרגה ראשונה (כולל בני זוג לשעבר) ולעיתים אף מדרגה שניה.

לצידם, עוסקים בתי הדין הרבניים בענייני נישואין וגירושין או כלשונו של סעיף 1 לחוק השיפוט "ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה יהיו בשיפוטם היחודי של בתי דין רבניים"¹⁰.

יודגש כי סעיף 2 לחוק זה קובע כי "נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה"¹¹ וזהו הדין לפיו מכריעים דייני בתי הדין הרבניים בסכסוכים המובאים לפתחם.

בנוסף, מכוח סעיף 3 לחוק השיפוט מוקנית לבית הדין הרבני סמכות ייחודית לדון גם "בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג" במקרה ו-"הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האישי".

מן האמור לעיל עולה כי לבית הדין הרבני הסמכות הייחודית לדון בתביעות גירושין של בני זוג יהודים – וכי הדיון יתנהל בהתאם לדין תורה כלומר ההלכה והמשפט העברי, עם סדרי דין ודיני ראיות ייחודיים כמו גם אי תחולתם של כללי המשפט הבינלאומי הפרטי.

פועל יוצא מן האמור לעיל הוא קיום הבדלים מהותיים בין פסיקת בתי המשפט לענייני משפחה לבין פסיקת בתי הדין הרבניים.

⁸ ח"א 573

⁹ ח"א 200

¹⁰ ר"ה"ש 2, סעיף 1

¹¹ שם, סעיף 3